

Nº 036/013/2026

Pöytäkirja seurakunnantarkastuksesta Jyväskylän ortodoksisessa seurakunnassa 5.–8.2.2026

Tarkastuksen suoritti Kuopion ja Karjalan metropoliitta **Arseni**, sihteerinä toimi ylidiakoni **Jyrki Härkönen**. Seurakunnasta tarkastusseurueeseen osallistuivat kirkkoherra **Kaarlo Saarento**, pastori **Joonas Ratilainen**, neuvoston toinen varapuheenjohtaja **Esa Koivula** ja kanttori **Marja-Leena Kugler**.

Hiippakunnan piispa valvoo seurakuntien toimintaa ja tekee kirkkojärjestyksen mukaan (72 §) vähintään joka viides vuosi kokonaistarkastuksen hiippakuntansa seurakunnassa. Sen yhteydessä pidetään piispan johdolla seurakuntalaisten kokous sekä seurakunnan työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kokous.

Metropoliitta Arseni ilmoitti (Nº 233/013/2025) seurakunnalle 8. lokakuuta 2025 tekevänsä seurakunnan tarkastuksen Jyväskylässä 5.–8. helmikuuta 2026. Kirkkoherra Kaarlo Saarento lähetti tarkastusohjelmaehdotuksen piispalle 21.12.2025, jonka piispa hyväksyi 31.12.2025.

Seurakunnan tarkastuksen muutosäännöt oli vuoteen 2006 saakka lueteltu asetuksessa Suomen ortodoksisesta kirkkokunnasta (1970, 138 §–148 §). Sen jälkeen tarkastusten osalta on noudatettu Kirkkojärjestystä (72 §) ja piispainkokouksen ohjeita seurakunnan tarkastuksia varten (24.11.2009).

Seurakunnantarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa. Seurakunnanneuvoston on ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joihin tarkastuspöytäkirja antaa aihetta. Vuoden 1970 asetuksessa oli seurakunnankokouksesta säädös *”seurakunnan yleisen tarkastuksen toimittaa piispa sitä varten määrättyä aikana seurakunnan kirkossa. Tähän tilaisuuteen kutsutaan kaikki seurakuntalaiset. Tarkastuksen edellä toimittaa piispa jumalanpalveluksen”* (141 §). Uudessa Kirkkojärjestyksessä säädös on muodossa *”seurakunnan kokonaistarkastuksen yhteydessä tulee pitää piispan johdolla seurakuntalaisten kokous”* (72 §).

Kirkkolain mukaan seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla alueellaan *”pyhistä toimituksista, ortodoksisesta kasvatuksesta ja opetuksesta, diakonia- ja hyväntekeväisyystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä”* (44 §). Piispan valvontavastuu toteutuu sillä, että kirkkojärjestyksen mukaan luostareiden ja seurakuntien on toimitettava talousarviot, toiminta- ja taloussuunnitelmat ja tilinpäätökset piispalle ennen niiden vahvistamista (63 §).

Seurakunnan tarkastuksen ensisijainen merkitys on pohtia yhdessä työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja vapaaehtoisten kesken keinoja seurakunnan kehittämiseksi. Tähän liittyviä kysymyksiä tuotiin esille jo marraskuun 2025 lausunnossa seurakunnan talous- ja toimintasuunnitelmiin: *”Onko seurakuntalaisten palvelujen vuoksi pohdittava aluemuutoksia? Voidaanko työsuhteiden osalta miettiä työehtosopimukseenkin (36 §) kirjattujen taloudellisten ja tuotannollisten syiden mahdollistavia paikallisen sopimisen malleja? Miten Suomen demografinen kehitys näkyy seurakunnan palvelujen suunnittelussa? Mitä mahdollisuuksia ukrainan- ja venäjänkielisten ortodoksien määrän kasvu tuo? Miten kirkollisverojen vähenemiseen tai – äärimmäisessä tapauksessa – verotusoikeuden poistumiseen tulisi valmistautua? (Nº 255/013/2025).*

Torstai 5.2.2026

Klo 12:00–12:15 rukouspalvelus ja tarkastuksen aloitus. Rukouspalveluksen Kristuksen Ylösnousemuksen kirkossa toimitti pastori Joonas Ratilainen ja kuorolaulua johti kanttori Marja-Leena Kugler. Palvelukseen osallistuivat seurakunnan työntekijät sekä rovasti **Timo Mäkirinta**, diakoni **Seppo Salmi**, tarkastusseurue ja kymmenen seurakuntalaista.

Klo 12:30–15:00 lounas ja työntekijöiden tapaaminen. Metropoliitta keskusteli kirkkoherra **Kaarlo Saarennon**, pastori **Joonas Ratilaisen**, kanttori **Marja-Leena Kuglerin**, kanttori **Valeria Ratilaisen** ja seurakuntamestari **Elmo Elon** kanssa työhyvinvoinnista ja työn suunnittelusta.

Klo 15:30–17:00 uskonnonopettajien tapaaminen. Tapaamiseen otti osaa metropoliitan johdolla **Sirpa Autio**, **Alina Saarento**, **Andra Aldea-Löppönen**, **Pekka Hyppönen**, **Janne Ohenoja** ja **Jarko Häkkinen**.

Klo 17:00–19:30 papiston kokous. Kokoukseen osallistuivat metropoliitta Arseni, kirkkoherra Kaarlo Saarento, rovasti Timo Mäkirinta, rovasti **Pekka Tuppurainen**, pastori Joonas Ratilainen, yli diakoni Jyrki Härkönen, diakoni Seppo Salmi ja diakoni **Ville Maahinen**.

Perjantai 6.2.2026

Klo 11:00–12:00 tutustuminen ja toimittajatapaaminen Saarijärven tšasounalla. A.A. Rakennusinsinööripalvelujen **Anssi Autioniemi**, urakoitsija Rakennusallit Oy:n **Janne Jeulonen** ja kirkon isännöitsijä **Risto Nyman** esittelivät Pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen tšasounan uudelleenrakentamista. YLE-Jyväskylän toimittaja **Terhi Pirilä-Porvali** ja Sampo-lehden päätoimittaja **Marja Tarvainen** esittivät kysymyksiä metropoliitalle, kirkkoherralle ja rakentajille.

Klo 12:00–15:00 lounas ravintola Ruustinnassa Saarijärvellä, rukouspalvelus, kahvit ja tiistaiseuran kokoontuminen Äänekosken tšasounalla. Pastori Joonas Ratilainen toimitti rukouspalveluksen Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen tšasounassa. Metropoliitta esitti kiitokset kirkonisännöitsijä **Kalevi Plattoselle**, tiistaiseuran puheenjohtaja **Sirpa Falck-Leppäselle** ja lausui toivotuksensa rukouspalvelukseen osallistuneille 14:lle harkovalaiselle, donetskilaisille ja äänekoskelaiselle seurakuntalaiselle.

Klo 17:00–18:30 parastasis Kristuksen Ylösnousemisen kirkossa Jyväskylässä. Jumalanpalveluksessa palvelivat kirkkoherra Kaarlo Saarento, rovasti Timo Mäkirinta, pastori Joonas Ratilainen ja yli diakoni Jyrki Härkönen.

Lauantai 7.2.2026

Klo 8:45–11:00 sielujen lauantain liturgia ja litanian Kristuksen Ylösnousemisen kirkossa Jyväskylässä. Metropoliitta Arsenin johtamassa liturgiassa kanssapalvelivat kirkkoherra Kaarlo Saarento, rovasti Timo Mäkirinta, pastori Risto Käyhkö ja yli diakoni Jyrki Härkönen. Kuorolaulua johti kanttori Marja-Leena Kugler.

Klo 11:30–13:15 tutustuminen ”Ikuinen metalli – Metallitaidetta Suomen kirkoista ja hautausmailta” -näyttelyyn Suomen käsityön museossa. Museonjohtaja **Taina Rantala** ja kulttuuriluotsi **Marita Riikonen** esittelivät museon kokoelmia tarkastusseurueelle.

Klo 13:30–16:00 lounas ja seurakunnan luottamushenkilöiden kokous. Kokoukseen osallistuivat metropoliitta Arsenin puheenjohtajana valtuuston ja neuvoston jäsenet kirkkoherra Kaarlo Saarento,

valtuuston puheenjohtaja **Anna-Katriina Salmikangas, Anne Riissanen, Erna Suutari, Marja Jeronen, Esa Koivula, Aleksi Hänninen, Matti Salokas, Kalevi Plattonen, Katri Hemminki, Sirpa Falck-Leppänen, Tanja Balabin** ja Janne Ohenoja.

Klo 17:00–19:00 tuomiosunnuntain vigilia Kristuksen Ylösnousemisen kirkossa Jyväskylässä. Vigiliassa palvelivat metropoliitta Arsenin johdolla kirkkoherra Kaarlo Saarento, pastori Joonas Ratilainen, ylidiakoni Jyrki Härkönen ja diakoni Ville Maahinen. Kuorolaulua johti kanttori Valeria Ratilainen. Vigiliassa oli 44 rukoilijaa.

Sunnuntai 8.2.2026

Klo 10:00–12:00 tuomiosunnuntain liturgia Kristuksen Ylösnousemisen kirkossa Jyväskylässä. Metropoliitta Arsenin johtamassa liturgiassa kanssapalvelivat kirkkoherra Kaarlo Saarento, rovasti Timo Mäkirinta, rovasti Pekka Tuppurainen, pastori Joonas Ratilainen, ylidiakoni Jyrki Härkönen ja diakoni Ville Maahinen. Kuorolaulua johti kanttori Valeria Ratilainen. Liturgiaan osallistui 92 seurakuntalaista.

Klo 12:00–13:30 lounas ja seurakuntalaisten kokous seurakuntasalissa. Metropoliitta avasi seurakuntalaisten kokouksen klo 12:50. Käytetyissä puheenvuoroissa esitettiin kiitoksia työntekijöille tavoitettavuudesta ja hyvästä työmoraalista. Kuorolaiset kiittivät kanttori Valeria Ratilaista Ylösnousemisen kirkon kuoron tavoitteellisesta johtamisesta. Mahdollisuudesta seurata jumalanpalveluksia myös suoratoistojen välityksellä lausuttiin myös kiitokset. Kirkkoherra Kaarlo Saarento lausui kokouksen päätössanat. Esipaimen päätti seurakuntalaisten kokouksen klo 13:20.

Viisivuotisjakso 2021–2025

Jyväskylän ortodoksisen seurakunnan edellinen tarkastus pidettiin 14.–16.5.2021. Tarkastuksen yhteydessä todettiin, että erityisesti seurakunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu vastuullisesti.

Jyväskylän seurakunnan väkiluku on laskenut tasaisesti: vuoden 1996 alussa seurakunnassa oli 2 391 jäsentä, vuoden 2015 lopussa 2 177 ja vuoden 2025 päättyessä seurakuntalaisia oli 2 164 henkilöä. Seurakunta on maantieteellisesti laaja mutta sen keskus on kaupunkiseurakunta Jyväskylässä, jossa seurakuntalaisista asuu 1 408 henkilöä.

Jyväskylään valittiin uusi kirkkoherra Kaarlo Saarento 29. syyskuuta 2021. Seuraavana vuonna toimessa aloittivat muut uudet työntekijät: toinen pappi Joonas Ratilainen, nuorisotyöstä vastaava kanttori Valeria Ratilainen ja seurakuntamestari Elmo Elo.

Jyväskylän seurakunta on toimittanut vuosittain lokakuussa talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman hiippakunnan piispalle. Toukokuussa seurakunta on lähettänyt edellisen vuoden tilinpäätöksen ennen vahvistamista piispalle. Seurakunnan sakraaliesineistöä ja arvoirtaimistoa on kuvattu ja luetteloitu kalustoluetteloa varten useaan otteeseen vuosina 2024–2025 metropoliitta Arsenin, hiippakuntasihteeri **Kaj Appelbergin** ja **Jyrki Poudan** toimesta.

Seurakunta on toimittanut 5. tammikuuta 2026 hiippakuntaan seitsemänsivuisen viisivuotiskertomuksen vuosien 2021–2025 toiminnasta Jyväskylän ortodoksisessa seurakunnassa sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2026–2028. Tarkastuspöytäkirjan liitteenä (liite 1 Viisivuotiskertomus 2021–2025 lopullinen.pdf) olevassa kertomuksessa on esitetty esimerkillisen tiiviisti seurakunnan toiminta, henkilöstöhallinto ja talousluvut. Kertomus sisältää myös katsaukset jumalanpalveluksiin, opetustehtäviin, sielunhoitotyöhön, diakoniaan, maahanmuuttajatyöhön, perhe- ja nuorisotyöhön, kirkkomusiikkiin, ikonimaalaukseen ja ekumeenisiin suhteisiin.

Palvelukeskuksen talouspäälikön **Henna Mynttisen** 2.2.2026 allekirjoittama raportti Jyväskylän seurakunnan talouden tarkastuksesta liitteenä (liite 2 Jyväskylän ortodoksisen seurakunnan talouden tarkastus 2026.pdf).

Palvelukeskuksen kiinteistöpäälikön **Matti Rouvisen** muistio 26.1.2026 hallinnon – kokouspöytäkirjojen, sopimukset, pelastussuunnitelmat, kiinteistökierrokset – tarkastuksesta liitteenä (liite 3 Tarkastuskertomus_JKL_allekirj.pdf).

Kirkon konservaattori **Antti Narmala** on tarkastanut Jyväskylän Kristuksen Ylösnousemuksen kirkon sekä Viitasaaren, Karstulan, Lievestuoreen, Suolahden ja Äänekosken tšasounien sakraaliesineistön. Narmalan 31.1.2026 päivätty raportti on tarkastuspöytäkirjan liitteenä (liite 4 Jyväskylä2026.pdf).

Kirkon keskusrekisterin vastaava rekisterinhoitaja **Sonja Reijonen** on tehnyt 30.1.2026 asiakirjahallinnon tarkastuksen (liite 5 Tiedonhallinnan tarkastus_JKL_300126.jpg).

Edellä mainituista asiakirjoista käy ilmi seurakunnan arkistojen, talouden ja toiminnan keskeiset tunnusluvut ja pyhäkköjen kunto. Tässä tarkastuspöytäkirjassa keskitytään kirjauksiin asioista, jotka eivät käy ilmi edellä mainituista dokumenteista.

Seurakunnan alue ja pyhäköt

Jyväskylän seurakunta toimii 19 kunnan alueella. Hankasalmen ja Konneveden kuntien alueet siirtyivät Kuopiosta Jyväskylän seurakuntaan vuoden 2025 alusta.

Seurakunnalla on kahdeksan omaa pyhäkköä. Seurakunnan pääkirkko Kristuksen ylösnousemisen kunniaksi valmistui Jyväskylään vuonna 1954. Jumalanpalvelukset pääkirkossa pidetään säännöllisesti joka viikonloppuna sekä keskiviikkoisin.

Karstulassa on Jumalansynnyttäjän syntymän tšasouna (1985), Lievestuoreella Pyhän Nikolaoksen tšasouna (1962), Saarijärvellä pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen tšasouna (1989), Suolahdella Ylienkei Mikaelin tšasouna (1977), Viitasaarella Kristuksen kirkastumisen tšasouna (1989) ja Äänekoskella Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen tšasouna (1992).

Tulipalossa vaurioitunut Pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen tšasouna Saarijärvellä valmistuu kevään aikana ja sen uudelleenviikkiminen voidaan oletettavasti toimittaa tänä vuonna pyhittäjän muistopäivänä 11.–12. kesäkuuta.

Pyhäkankaan leirikeskuksessa on leirikappeli Herran ristin löytämisen ja ylentämisen kunniaksi. Seurakunnalla ei ole hautausmaita eikä metsäomaisuutta.

Liturgioita on toimitettu 140 kertaa vuodessa ja muita yleisiä jumalanpalveluksia noin 200 vuodessa. Venäjänkielinen pappi on käynyt kerran kuukaudessa kirkon keskushallinnon rahoituksella toimittamassa kaksikielisiä jumalanpalveluksia ja toimituksia. Keski-Suomeen Harkovasta ja Donetskin alueelta muuttaneet ortodoksit esittivät toivomuksen, että pappi tulisi siunaamaan pääsiäisruoat uuden luvun pääsiäisen jälkeen ja antaisi mahdollisuuden sairaanvoitelusta osallistumiseen kevään kuluessa.

Päätoimisia uskonnonopettajia seurakunnan alueella on kolme, joista kaksi opettaa Jyväskylässä ja yksi muun maakunnan alueella. Ortodoksisen uskonnonopetuksen ongelmat liittyvät peruskoulujen yhteisiin haasteisiin ukrainan- ja venäjänkielisten lasten suomen kielen taidon omaksumisessa.

Hallinto

Seurakunnan hallintoa hoitaa lakisääteiset valtuusto, neuvosto, kiinteistö- ja vaalilautakunnat. Diakonia-, kasvatusta- sekä perhe- ja nuorisotyötoimikuntien tilalle perustettiin vuonna 2024 vapaaehtoistoimikunta.

Seurakunnan yleinen strategia hyväksyttiin vuonna 2022, kiinteistöstrategia vuonna 2023 ja sijoitusstrategia vuonna 2024. Seurakunnalla on taloussääntö, joka on hyväksytty vuonna 2021. Kiinteistölautakunnalla ja vapaaehtoistoimikunnalla on ohjesäännöt.

Seurakunnanvaltuustossa on 12 jäsentä ja kirkkoherra, puheenjohtajana toimii **Anna-Katriina Salmikangas**. Seurakunnan neuvostossa on kuusi jäsentä ja kirkkoherra. Neuvosto kokoontuu vuosittain kuusi kertaa. Matkakustannukset maksetaan valtuuston ja neuvoston jäsenille. Kiinteistölautakunnassa on kuusi jäsentä. Kokoukset pidetään kaksi kertaa vuodessa.

Luottamushenkilöiden kokouksessa kävi ilmi, että kokousten valmistelu on esimerkillisen hyvin hoidettu. Toinen erityiskiitos tuli talouden hoidosta: seurakunnan henkilöstökulut ovat muihin hiippakunnan seurakuntiin verrattuna alhaisemmat. Se lisää toimessa olevien työtaakkaa, mutta toisaalta suo seurakunnalle vakaan talouden.

Luottamushenkilöiden keskuudessa esitettiin toivomus, että kirkon keskushallinto palvelisi seurakuntia laatimalla kaikille seurakunnille kootun ”konserniohjeistuksen” vuosilomien, työvapaiden ja luontoisetujen myöntämisperiaatteista sekä suosituksia tietotekniikan hankinta- ja uusintasykleistä. Jyväskylän seurakunta on ollut luontoisetujen suhteen hyvin kohtuullinen, mutta toisentyypisen esimerkin tarjoavat seurakunnat, joissa on luontoisetuina hankittu sähköpyöriä ja puhelinetuina iPhonet.

Seurakunnan talous

Seurakunnan palveluksessa oli tarkastuskaudella viisi vakituista työntekijää: kirkkoherra, toinen pappi, kanttori ja nuorisotyöstä vastaava kanttori sekä seurakuntamestari.

Seurakuntien menoista 90 prosenttia muodostuu kolmesta pääluokasta: henkilöstö-, kiinteistö- ja hallintokuluista. Viimeinen tarkoittaa laajasti muita kuin päätoimisten työntekijöiden palkkoja tai kiinteistökohtaisia kuluja. Näiden ”käyttötalous”- tai ”toimintakulu”-otsikoiden alle listattujen hallintokulujen osuus on noin kolmannes kaikista menoista. Ne ovat seurakuntahallinnon byrokratiaa eli lakisääteisiä tehtäviä, sekä toimistotyötä, palkkioita, palveluja, sijaisuuksia ja viestintää.

Verotulojen osuus seurakunnan kaikista tuloista on 79 prosenttia. Seurakunnalla on kolme asunto-osaketta, seurakuntakeskuksessa yhdeksän asuinhuoneistoa sekä yksi liikehuoneisto. Niistä saatava vuokratuotto muodostaa 13 prosentin osuuden vuosituloista. Kirkollisverotuotto oli tarkastuskaudella (2021–2025) vuositasolla 637 000–768 000 euroa.

Seurakunnan kustannettavia ja omistamia toimitiloja ovat kirkko ja seurakuntakeskus Jyväskylässä sekä kuusi tšasounaa ja leirikeskus maakunnan alueella. Seurakuntakeskus Jyväskylässä tuottaa vuosittain 95 000 euroa ja leirikeskus 2 000 euroa.

Seurakunnan toimintakulut ovat vuositasolla 550 000–650 000 euroa. Siitä henkilöstökulujen osuus on 42,6 prosenttia. Kiinteistöjen tuotto on vuosittain noin 130 000 euroa, mutta toimitilojen kulut ovat puolestaan vuositasolla 220 000 euroa.

Sijoitussuunnitelman mukaisesti varoja on sijoitettu sekä lyhyt että pitkäaikaisina sijoituksina 500 000 euroa.

Yhteenveto

Jyväskylän ortodoksinen seurakunta maantieteellisesti laaja ja työntekijämitoitukseltaan pieni. Nämä muodostavat yhtälön, jossa korostuvat työn kustannustehokas ja tarkka suunnittelu. Jyväskylässä näin on tehty ja asioiden valmistelu on asiakirjojenkin perusteella tehty huolellisesti. Asian toinen puoli on jaksamisesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen.

Seurakunnassa oli viime vuoden lopussa 2 164 jäsentä, joista 1 408 asuu Jyväskylän kaupungin alueella. Myös papit ja kanttorit asuvat Jyväskylän kaupungissa. Jumalanpalveluselämän ja muun toiminnan keskittämiseksi Jyväskylän seurakuntakeskukseen olisi sekä demografisia että taloudellisia perusteita. Seurakunnan talous on vakaalla pohjalla. On kuitenkin tärkeä tiedostaa, että tuloista 79 prosenttia on laskusuuntaisia kirkollisveroja ja 13 prosenttia vuokratuloja.

Kirkosta eronneiden suhde on Suomessa evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon kokonaisjäsenmäärissä samansuuntainen. Evankelisluterilaisessa kirkossa on 3,5 miljoonaa jäsentä ja kirkosta erosi viime vuonna 50 000 seurakuntalaista. Ortodoksisesta kirkosta erosi 995 seurakuntalaista ja kirkon kokonaisjäsenmäärä on 52 712.

Jyväskylän ortodoksisessa seurakunnassa kirkkoon liittyjien (71) ja kirkosta eronneiden (39) vertailuluku on plusmerkkinen. Voisi kuitenkin olla paikallaan pohtia, olisiko ekumeenisessa kanssakäymisessä suunnattava resursseja myös vähemmistöyhteisöihin, kuten adventisteihin, helluntailaisiin, lähetyskirkon seurakuntiin ja katolilaisiin.

Kuopiossa 16. helmikuuta 2026

Arseni

Kuopion ja Karjalan metropoliitta
tarkastuksen puheenjohtaja

ylidiakoni Jyrki Härkönen
tarkastuksen sihteeri